

III.
REGNUM MORTUORUM.

Nro. 73.

*Secretum litterarum Commercium inter Vivos
et vita functos.*

Plutarcho in Elyso.

Ex mundo superiore.

Elysium-Meum.-Die Veneris 20 Oct. 1809. (Neov. 3. Oct. 1809.)

Noli murmure in Urna tua eximie Biogra-
phe! faciam hodie experimentum, quo edo-
cere, & nobis esse viros, qu, si non prae-
stare, æquare ceteratione eccellente virtu-
tem conantur tuam. Est in eorum coetu au-
ctor novissimæ historiæ orbis, qui Biographi-
am clarissimi viri texit, politicum stadium *Mar-*
chionis Wellesley describit, lege, sis, & arbitrare:

Anno 1809 Marchio Wellesley Portomu-
thi ad oram Donnegaliæ vela dabat ventis
Gades seu M. Britannicus legatus profecturus:
Vir illius experientiæ, phsycheologicæ scien-
tiæ, solidi characteris, prudentiæ, qua Wel-
lesley enitet, ad majora quam personam le-
gati ludendam natus est. Nec probabile est,
celebrem hunc Politium a secretiore M. Bri-
tannico Conclavi ea ex ratione delectum: ut
qui plura jam regna supremo cum imperio
moderatus, ut; inquam, apud Hispanensis In-
surgentium Juntam negotiorum gestoris provin-
ciam gerat, vulgarique: Infrascriptus, pteal-

potentissus, verbulo augetur. Vir, qui triumpho de Tippe Saibio retulit, qui Marattos subjugavit, qui fulgidam Delhia occupavit, vir, qui Gallos, Gallos dico, quibusvis Indiarum orientalium oris exegit, destinatur ad bellum continentis adversus Galliam formidabilissimum pertinacissimum, durissimum proconsulari cum potestate seditiosæ Hispaniæ præuando, moderandum.

Lordius Wellesley in munere Generalis Ind. orient. Gubernatoris spatio 17 annorum donibus dexterrimi, laboriosissimi, acutissimi Politici se excoluit; ipse durante sua administratione inexhaustibilis Indiæ potentiam Britannicæ societatis ibidem magis, quam cuncti præcessores sui extendit. Erat imperans, bellidux, legislator, mercator, verbo: in uno, eodem tempore omnia.

Quem latet nomen Tippu Saibii regis Mysore, Hyder Alyi filii? Infelix hic princeps, qui inquietam solum ambitionem distitutam ingenio paterno hæreditate scepserat, quique M. Britannicæ Indias orientales sæpe numero graviter satis exagitaverat, per Wellesleyum vita & regno exutus est. Continuo Imperans Mysore, hic „bellicus Propheta” qua compellatione se ab adulatoribus vocari gaudebat, quaque machinarum bellicarum inscriptiones cum insigne habebat, continuo inquam fidus Galliarum foederatus erat. Cum per revolutionem hoc præsidio orbaretur, mansit nihilominus cum Angiorum odium, solus gloriose adversus præpotentiam dimicavit, usque

dum exercitus Wellesleyi duce Cornwalliæ die 9. Junii 1790 intra ambitum Travancore fudisset, & in perpetuum eum fregisset. Wellesley graviter percusso Imperanti die 17. Martii 1792 pacem dictavit dimidia regni parte, tribusque millionibus libr. Sterling. tolerabili satis pretio redemptam. At ejus animi affectus nondum dividos se senserunt, viribus solum exhaustos. Pax erat solum induciæ plurium annorum. Typpu ultionem, Wellesley reliquias regni Mysore spirans Anno 1798 æquali fervore bellum restauraverunt. Indiarum regnum in prædam cessit Anglorum, Typpu occubuit fortiter, ut heros in ipsius metropoleos suæ Seringapatnam mœnibus. Hac ratione Wellesley regnum societatis Ostinodiæ suxit sesquialtero millione Incolarum & territorio plus mille centum quadrata millia-ria in superficie continente.

Cum Anno 1798 Galli Aegyptum occupassent, W. Claviculariam expediit in mare rubrum, ex ea quoque parte patriæ suæ hostes adoriturus. Majoris vero efficacitæ erat contra eos bellum in ipsis Indiis, in quibus eos pertinaciter semet defendentes omnibus possessionibus ejecit, usque dum signa Britannica in omnibus oris hujus veteris & novi orbis Ophiri victoriosè defixa dominarentur. Ipsa Magna Mogolis metropolis, vetus Delhi portas ei pandere debuit, armisque adæquum Mogolis vastum imperium parvæ Septemtrionis Insulæ tributum pendere! —

Politica prudentia sua *Wellesleyus* Indicos Status in continua inter se discordia tenere novit. — Continuo æmulationem eorum adversus potentissimum excitare calluit; continuo eam in rem suam vertere, debiliores in suum foedus pellicere — quo factum: ut potentes sibi subjoeret, imbelles vinciret, & munificentiam insuper prætenderet. Generalis Britannicæ Gubernator usque non quievit, quo jugi impatientes Marattos, quorum princeps *Sondiah* & *Holkar* in annalibus illarum partium nimis quam celebres facti, ad obsequium adducti fuissent. *Wellesleyus* erat, qui prudentiam veteris Romæ ad subjugandas gentes adhibuit moderante fortuna Cortesii.

At quem fugit: magnæ fortunæ comitem esse invidiam? Vir ille, qui Britannicæ Indicæ extensionem procuraverat, quantam magnitudinem nec Portugallia, Hispania, Gallia habent, numero Incolarum duplo, & triplo majore, quam populatio Britannici in Europa regni non habet — is vir a vilis animi homuncionibus, quibus & Angliam refertam esse conjicere licet, non potuit indifferenti oculo considerari. Et reapse societas Ostindica tacite gratulabatur, audaci & iudefesso viro se liberatam, fortassis solia Persiæ, Sinæque subruturus fuisset. — Immanibus suis ad occupandas Indias intensionibus debitorum Societatis vim ad 18. milliones prorexit, eamque ad eam necessitatem deduxit, ut continuo tumultus subjugatorum, aut tributariorum principum armata vigilantia spectaret.

Lordius itaque Wellesley ex provincia revocatus, eique successit Anno 1805 in Indiis orientalibus Lord Cornwallis. Cum defunctus provincia Gen. Gubernator, ineunte anno 1806 patriam in Europa oram repeteret, turba populi fanatico gaudio perfusi ei obviam procurrit; actores ad communem jubilationem obtulerunt. — Ingressus ejus postliminius in augustum Curiae superioris Collegium, adæquavit ovationem. In Curia Communium quidam Magister Paulus in Sessione 27. Jan. 1805. provocationem intendit quidem ad inquirendam in ejus administrandi rationem; aliquique de Curia acriter adnisi suspiciones jam adversus bonitatem ejus agendi rationis, jam adversus rectitudinem voluntatis ejus excitare; Marcho pollebat admiratione patriæ suæ, cujus splendorem is in Asia diffudit, ut nemo antecessorum ei comparari possit, quævis in eum vibrata tela reflectebantur. — Imo de eo agebatur: ut Gubernator emeritus Foxio in secreto conclavi succedat — profecto Wellesley fortassis plus, quam umbra Pitii evassisset. —

Hic igitur ille vir est, quem aula Londinensis elegit, ut implicatis, atque summe salebrosis Hispaniæ rebus præfesset. Ast primis jam adventus sui ad terram Cantabrum diebus perspexit illustris Comes, toto, ut ajunt, coelo diversum ab ostindica, agendi sphaeram aperiri jactantati suæ campum — reperit gentem fanatico æstu percitam, anarchia solutam, exercitum disciplinae expertem, duces impe-

ritos & experientia destitutos; discordes inter se, auctoritate carentes; regimen absque Junta, nomine Ferdinandi VII. absque nervo rerum gerendarum, absque anima, & absque potentia.

Prima conversio, quam Comes adornaverat erat abrogatio Juntae, & supremæ potestatis in unum (Archi Episcopum Toledanum, derivatio; Copiis belliducem Generalissimum D. Arthurum Wellesley. Lordii Wellingtoni dignitate insignem, præscit. — Archi Præsul hispanus, & Archistrategus Britannicus videbantur in ejus manibus instrumenta conversionis tumultuantis Hispaniæ saltim destinari.

Hactenus novus Plutarchus. — quid Marchio W. deinceps acturus sit experientia docebit, ad hoc tempus eventa in hac regione sinistram pro Anglis successum habuere. Monitor de 28. Sept. complectitur gallica & anglicana nuncia de hodiernis bellicis in Hispania eventis, e quibus intelligitur, exercitum Anglicanum e regione Madriti Tagum usque repressum esse.

Noviores Madrito de 16. Sept. relationes sic sonant:

Die 12. rex isthuc revertit exacta ex quadriduo in Fano S. Ildephonsi mora. In hoc perfecta tranquillitas viget, seous qui fieri posset, ut interais negotiis diggerendis, puta: abrogandis Coenobiis, politiæ erigendæ opera impendi posset? Monitor hesternus ex anglicanis Ephemeridibus Globe nuncupatis de 19. Aug. continet Conspectum status Europæ,

quem diversis in locis notis illustrat. — Ita in contextu memorati argumenti innotuit: Monarchiam Austriacam nequaquam censi adeo debilitatam ac post aciem Austerlitzensem, „cum nulla in mole ventosa habiti colloquit mentio recurrat” adnot. *Monit.* si colloquium locum non habuit, ratio est: quod Napoleo id noluerit; cum primum, quo is in pacem consensit, nullam memoriam reliquerit, alter conventus novus loculenter frustraneus erat, quod differentiam adjunctorum Austriæ exactis ad Austerlitz & Wagramum præliis attinet, ad hæc reducitur: die post pugnam ad Austerlitz foederi Russiæ confidere potuit, quæ alterum copiarum agmen ad Vistulam erexit. Borussia post Conventionem 2. Nov. partem in bello habere potuit; denique exercitus A. Ducis Caroli nullam passus jacturam, offensive agere potuit. Notabile munimentum Jaurinum, partesque anteriores Hungariæ non erant a Gallis occupatæ. Saxonia nondum in foedere Rhenano, & tamen Dresdæ positio non est adiafora; denique Ducatus Varsov. eorum Borussia parebat, ne dum existebat exercitus Gallicianus, qui hodie Moraviæ imminet. De præsentibus vero omnes Austriæ vires adgressionem sustinere. Exercitus Italicus, cui Archi Dux Joannes præest, potenter imminutus plurimum tyronibus referus est; Magnus Archi Ducis Caroli exercitus Eckmühlæ, Ratisbonæ, Eblingæ, ad Wagramum fortiter dimicans multos Excellentes amisit, dux metu genii dominantis ductus imperio

militari abdicavit. Aequè magnum discrimen est quo ad internum Monarchiæ statum. Post pacem Poson. Galli ditiones Austriacas vix transivere, præsens eorum jam quadrimestris commoratio, eorum Austria nondum adeo intendit vires, populatio necdum jacturam tulit, nunc integræ provinciæ per provincialem militiam attritæ, nonnullis pagis viri deficiunt. Eorum omnia animos excitandi media, quæ nunc utebantur, suppetebant, quæ jam nunc adhibita. Monarchia & incolis & rebus labefactata. Ex quo adjunctorum post fata ad Austriam & Wagramum sive, & descriptione, sunt qui concludunt: pacem necessario sequi debere, novamque bellum non modo non consultum, verum nec conceptibile esse.

Ita Ephemerides — at quæ basis? — querunt hæc in linea inducibili: *uti possidemus* — cum vero: *uti possidemus* utrumque Danubii latus adficiat, idcirco tractari (putant) qua ratione uti possidemus: in uno per alterum latus compensari valeat. — Quod in una parte decedit, ex altera compensandum, (putant) Ex hoc præsagiunt mutationem dextræ Danubii oræ, cui vero magnæ operationes præcedere debent; — hinc innocenter prorsus Norimb. Ephem. ajunt: agitari de foedere Galliam inter & Austriam fortassis *ad hoc*: ut grandi operationi via præstruatur, hæc rerum & hodiernarum tractationum faciem, qui optime edocti, (videntur) concipiunt.